Партии

Публикувано от **mOn** на **11.03.2010**

Партии

(есе)

Защо така не вървят работите с партиите у нас ? От времето на Алеко, през разпускането на партиите от Борис и фактически безпартийното управление на Живков, “партия” е мръсна дума и никой неси прави илюзии, че тя служи за друго освен користни цели, защото, според Бая ви Ганя “току-тъй на сухо патриотизъм – бош лаф”. Партия и корупция са нещо като сиамски близнаци, всяка оперативна интервенция рискува да убие и самата партия, тъй като кръвообращението им е общо.

Нека се поставим на мястото на един партиен лидер, да речем господин Костов. Как да накара той безименния местен деец на СДС да си губи времето по събрания, да агитира, да крещи по митинги, да вдига масите в защита на НАТО и т. н. ? Обещава някои неща, възнаграждава ги с постове или предпочитания в една или друга спорна ситуация, затваря си очите, когато те сами си вземат дължимото, брани ги срещу нападките на журналистите и т.н. Неговият противник прави съвсем същото, но, доколкото е в опозиция, неговите действия са по необходимост повече идеално мотивирани, доколкото наградата за активистите, които той може да предложи, е в необозримо бъдеще. Съвсем трудна е задачата на малките извънпарламентарни партии : за да задържат членове, на които нищо материално не могат да обещаят, те залагат на една морална радикализация, на едно апокалиптично отхвърляне на статуквото и в последна сметка, извън време на най-остри кризи, събират главно маргинали.

Всяка партия почива в една или друга степен върху принципа на клиентелизма : където центърът преразпределя услуги и привилегии, вменявайки по този начин дълг и вярност. В този процес обаче всяка култура си има различна мярка. Например това един действащ политик да си построи къща в центъра на София, както се писа за един от лидерите на СДС, веднага би събудило интереса на независимите данъчни власти в една Германия ; затова пък в Индонезия, Турция или Брега на слоновата кост политически лидери натрупват милиарди без всякакви скрупули дори без да се крият. Да уволниш трима радиожурналисти, повдигнали обвиненията за корупция в митниците преди да разследващ случая би коствало оставката на правителството във Великобритания ; в Алжир или Сърбия дори убийството им не би подкопало монументалния постамент на властта.

В цялата тази малко блатиста проблематика е най-добре да не бъдем умерени моралисти. Заплащането на партийната вярност в “натура” няма да изчезне : то може само да се ограничи и регламентира. Например да се контролира имущественото състояние на входа и на изхода на политиката, да се укрепи (изключително с привилегии) статута на независимия държавен служител и т.н. Представяте ли си например в България скоро да бъде премахната практиката на

комисионите ? Въвеждате някаква нова Държавна сигурност, която да следи политиците, после се налага друга по-тайна полиция да следи самата Държавна сигурност и тъй нататък. Това, което реалистично можем да си представим е регламентирането на комисоните, които политиците взимат върху едни или други сделки и проекти (може би дори облагането им с данък). Крайният морализъм води до люшкане от едните към другите и накрая до философското само деполитизиране защото “всинца са маскари”. А така разбира се става още по-лесно на онези горе да крадат на смени. Много по-добре би било да се отървем най-после от възрожденско комунистически идеологии за “слугите на народа”, които се жертват за общото благо и да поразмишляваме какво представлява партийният ангажимент и какво очаква отделният човек от него. Естествено е хората да работят за някаква партия *и* защото искат да успеят в живота.

Днес, след смъртта на идеологиите, след края на религията на прогреса и модернизацията, българските партии са на кръстопът. На какъв принцип биха могли да градят мрежата си от хора, които се предпочитат и които действат сякаш безкористно, но същевреенно очаквайки определени облаги ? Ролята на идейните връзки в страна като България, където повечето хора мислят едно и също, сиреч за насъщния, никога не е била голяма. Трудно ще видите партийни клубове по страната, където хора с озарени погледи обсъждат що е либерализъм и има ли той почва у нас. Мрежите могат да е градят върху някакви извънполитически фактори като малцинствената принадлежност (ДПС), обидата за проваления живот (първите години на СДС), носталгията по садомазохистичните практики на абсолютната власт (сталинския набор в БСП) или една романтична патриотично-харамийска нагласа към света (ВМРО). Но подобна тенденция феодализира публичното пространство, защото единственият начин за взаимодействие между подобни партии-етноси, както ги нарекоха, е принципът на квотите, договаряни между сайбиите.

Другояче изглеждат нещата в перспективата на превръщането на партиите в електорални, сиреч отбори, които се състезават според общи публично заявени правила. Подчертавам публично, защото у нас за десет години демокрация се появи тревожната тенденция за вътрешни негласни съглашения в политическата класа. Това пак от фалшивия морализъм, според който политиц;ите трябва да са ангели, а всъщност всички знаем че са по-черни от дявола. Сменящите се на кормилото на държавата партии се споразумеят да не се преследват взаимно за престъпления не само за политичеките грешки, но дори за най-обикновени престъпления. Подобен принцип също не е чужд на демокрациите, въпросът пак е в специфичната за всяка култура мярка (Франция ще съди един Петен за съучастието в геноцида на евреите, но и Де Гол за издевателствата около алжирската война). У нас двата най-фрапантни примера за възникването на корпоративен дух в българската политичека класа, родена впрочем именно от прагматичния компромис на “Кръглата маса” : липата на истинско преследване на виновниците за “възродителния процес” и странното негласно “амнистиране” на приятелския кръг около Виденов за житни и други афери, които бяха в центъра на моралното негодуване от зимата на 96-97 (по всяка вероятност това поредно отгръщане на нова страница е било част от съглашението за предсрочни избори).

Powered by
Bukvar.bg

© 2010-2024